

FAKERESKEDELEM.

A fakereskedők egyesülései és az erdőbirtokosok.

I.

A közelmúlt pénzügyi válság, melynek kihatása még ma is érezhető, a fakereskedelem terén nagy tömörülésekhez vezetett. Nagyobb fatermelő vállalataink a kereslet apadásakor üzemüket nem szüntethették be és kötelezettségeiknek az erdőbirtokosokkal szemben eleget kellett tenniök, mindez azonban nagy nehézségekbe ütközött oly időben, amikor az üzemi kiadásokkal szemben nem állottak megfelelő bevételek, hanem csupán az értékesíthetetlen készletek halmozódtak fel a fűrésztelepeken, másfelől pedig a nagy pénzügyintézetek is felette szűkmarkuan és méregdrágán nyújtottak hitelt.

Számos cégnek bukása, a faárak teljes leromlása fenyegetett, ami az általános közgazdasági káron kívül oda vezetett volna, hogy a többi még fenálló cég is újabb óriási veszteségeket szenvedett volna azáltal, hogy a készáru és a tőár közötti viszony lényegesen rosszabbodott volna, s ennek következtében a cégek általában kötelezettségeiknek az erdőbirtokosokkal szemben — amelyeknek úgy ahogy, de mégis megfeleltek — eleget nem tehettek volna. Végeredményben ez a tőáraknak hosszabb időre való leszállását eredményezte volna.

Ily körülmények között az ugynevezett fatermelő cégek, vagyis a nagykereskedők egyesülése oly célból, hogy az áruk leromlását *rendes üzleti viszonyok bekövetkeztéig* megakadályozzák, közgazdaságilag kifogásolható nem volt, sőt ebből az erdőbirtokosokra is az az előny származott, hogy eddig nagyobb veszteségek nélkül estek át a pénzügyi válság nehéz időszakán, és a fa tőárjai sem estek alá. Egyik-másik nagyobb fakereskedelmi cég ugyan az egyesülés dacára csak úgy menekült a bajból, hogy készleteit jóval a kartellárakon alól adta át tőkeerős kezeknek, mégis egészben véve fakereskedelmünk jól megállta helyét a válság alatt és ebben az erdélyi cégek egyesülésének kétségkívül volt része.

A válság teljesen még nem szűnt meg, mégis már felmerülnek aggályok arra nézve, vajjon az erdélyi és felsőmagyarországi

cégek, valamint egyes kisebb érdekcsoportok tömörülése milyen hatással lesz a faüzletre akkor, amikor az üzleti viszonyok ismét teljesen a rendes mederbe tértek vissza? Amikor az az ok, amely ezt a csoportosulást időlegesen megokolta, megszűnik, s éppen a kartell fennállása okozhat rendellenes állapotokat.

Az aggály különösen abban a tekintetben merül fel, hogy nem fog-e az eladási kartell bevásárlási kartelként is működni, amilyen például a cellulozefára nézve Ruttka székhelylyel máris fennáll. Nem fogunk-e ennek következtében faárveréseinken az eddiginél jóval kisebb versengést és annál több árleszállító törekvést tapasztalni? amely törekvés a régebben vásárolt erdők fogyatával s a kartell kétoldalú érvényesülése mellett most már az egyesült cégek s a mögöttük álló, nagy nyereségekre számító bankok érdekében állhat.

Ennek az aggodalomnak ad kifejezést az alábbi nézetnyilvánítás is, amely az esetleges ellenrendszabályok némelyikéről is elmélkedik. Közreadjuk, mert éppenséggel nem egyedülálló nézet és mert bizonyos éber figyelmet é kérdés mindenestre érdemel, habár a kartellnek a nyersanyag bevásárlása körül való érvényesítése nem járna nehézségek nélkül az egyes cégeknek ebben a tekintetben fellépő külön érdekei miatt, s mert az erdőgazdaság legkevésbé sem áll fegyver nélkül az esetleges káros törekvésekkel szemben; a piacra kerülő fatömegek nem oly nagyok, mint a múltban s általában sokkal kisebb részletekre osztva kerülnek eladásra, mint régebben, ami számos új, kartellen kívül álló vállalkozó részvételét teszi lehetővé. A vágásterületek megszorítása sok tulhasznált erdőségünknek egyáltalában nem volna kárára, másfelől pedig rendes üzleti viszonyok között az ország jelentékeny részén számíthatunk külföldi vásárlókra is, különösen, ha a választékolás tekintetében alkalmazkodunk az illető piacok igényeihez és házilagosan kitermelve, a közforgalom eszközeihez szállítva bocsátjuk áruba fatermékeinket és felmentjük ezzel a vásárlót reá nézve terhes befektetések eszközlése alól.

És ha mindez nem használ, igen sok erdőbirtokos követheti a kincstár példáját, a máskor oly nehézkesnek ismert kincstárét, amely Szomolnokon a széldöntött törzsek jelentékeny részét fűrészeken dolgozza fel házilagosan, hogy elejét vegye ezen fatömeg

értéken alul való elvesztegetésének, amely a közelmúltban kellő kereslet hiányában, egyébként elkerülhetlen lett volna. A házikezelésben való feldolgozás az az út, amelyet az alábbi közlemény is ajánl, s amelyen ma még elmélkedhetünk, amelyre azonban a jövő kedvezőtlen alakulása esetén élelmes gyorsasággal tényleg reá is kell lépünk.

II.

A kicsi erős lesz, a nagy még erősebb a tömörülés, egyesülés által. S akik az egyesülést céltudatosan, következetesen, az egyes érdekét a köznek alávetve megvalósítják, legyen a cél akár erkölcsi, akár anyagi, azokra nézve az eredmény nem marad el.

Legutóbb a magyarországi fanagykereskedők ismerték fel a tömörülés hasznát. Előbb az erdélyi nagy czégek alakítottak központi eladási irodát, most a felsőmagyarországiak tömörülnek „Karpattia“ név alatt.

Nem tudom, figyelemmel kísérik-e az erdőbirtokosok és erdészek, hogy mi ez? Tröszt, a hatalmasok trösztje amerikai mintára.

A hatalmas tőke erejével és a tőke hatalmával lenyomni, lehetetlenné tenni minden más vállalkozást a fakeskedelem terén. mely nem tőlük függ, nem nekik van alávetve, ez a cél, akár-hogyan tagadják is. Mert bevallott céljuk csak az, hogy a nagytermelőnek a készáru értékesítését megkönnyítsék. De az erdélyiek központi eladási irodájának szabályaiból félre nem érthető módon tűnik ki a fenti, a tagokra nézve ugyan hasznos, de mindenki másra nézve kiméletlen cél. A detail-fakeskerők küzdenek is ellene teljes erejükből. De valamint például az amerikai acéltröszt nemcsak az értékesítést tartja kezében, nemcsak a kész acél árát állapítja meg, hanem a nyersanyag, az ércz és nyersvas árát is ő szabja meg, azonképen fogja a fanagykereskedők trösztje nemcsak a detail-kereskedőknek és a közönségnek azt és oly áron adni, ahogy ő akarja, hanem meg fogja kísérelni, hogy nekünk erdőgazdáknak és erdőbirtokosoknak is a fáért azt fizesse, amit akar.

Ha az eddig konkurrens czégek társulnak, vajjon ki fog az árveréseken versenyezni? Az a kis helyi kereskedő? Az örülni fog, ha a tröszt élni hagyja, megadja neki az ő kontingensét és nem forgatja ki helyéből.

De mit fogunk tenni mi? Konkurenczia nem lévén, a fatermést pedig el kell adni, mert a jövedelemre a birtokosnak szüksége van, odaadjuk azért, amit a tröszt kegyesen megadni hajlandó lesz.

Hosszu tanulmányt lehetne erről írni, én azonban most csak arra a veszedelemre akarnám a szaktársak figyelmét felhívni, mely az erdő jövedelmét a fakereskedelmi tröszt által fenyegeti. Azért itt a védekezésnek csak egy-két eszmecserére érdemes mozzanatát említem fel.

Ma a tröszt még nem látszik olyan veszedelmesnek, ahogy én itt feltüntettem. Azonban évés közben jön meg az étvágy, s azt tartom: nem fog ártani a védekezést idejében szervezni.

Az egyedüli mód, mely a trösztöt ellensúlyozhatja, ha majd nagyra talál nőni az étvágya, az erdészek kezében van. S ez a legmesszebb menő házitermelésre való áttérés. Ne szálfát, ne rönköt bocsássunk a piacra, hanem kész fűrészárut, hogy a fogyasztónak magának adhassuk el termékeinket.

A fogyasztó, vagy a detail-kereskedő nem vehet vágást, de nem vehet szálfát, rönköt sem, nem is erre van szüksége. Hanem deszkát, léczet, gerendát szivesebben vesz majd a termelő birtoktól, mint a nagykereskedőtől, illetve a trösztől.

Tudom én, hogy az ilyen üzletszerű gazdálkodásnak sok az akadály. Ilyen a pénz hiánya a kellő berendezkedésre, ilyen a kereskedelmi szaktudás, ilyen az üzleti szellem hiánya bennünk. Erős akarattal azonban mindezt le lehet győzni.

Kereskedelmi szaktudással senki sem jött a világra, azt mindenkinek el kell előbb sajátítania, tehát elsajátíthatja az erdész is, ha megvan hozzá a kellő akarat. És csak azért nincs meg a kellő üzleti tudásunk, mert még nem volt alkalmunk azt kifejleszteni.

Bizonyára küzdenünk kell a birtokosoknak ily reformok iránti bizalmatlansága ellen is. Ha azonban főuraink, mert hisz az erdők legnagyobb része azok kezében van, látni fogják a szomszéd birtokokon a jó eredményt, majd kedvük jön, hogy saját birtokukon is modernül üzletszerűen gazdálkodjanak. Most van a legjobb alkalom arra, hogy az erdőtiszt urát a modern berendezkedésre ösztönözze. Ha a fakereskedelmi tröszt működésének

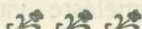
eredményeképen a birtokos látni fogja, hogy máskülönben annak ki van szolgáltatva, könnyebben fog hajolni az okos szóra.

Nem tartom legyőzhetlennek a berendezkedéshez szükséges hitelek megszerzését, sőt lehetségesnek tartom a birtokosok egyesülését termékeik kivitele céljából, míg a birtokosok azon joga, hogy a belföldi szükségletet egyenként is kielégíthessék, mely utóbbi joga a tröszt-tag fakereskedőnek nincs, megmaradna.

Természetesen a dolog nem olyan egyszerű, hogy a fenti mondattal az eszme minden oldalról meg volna vitatva. De ha a nagy vállalkozók tudnak ilyen szervezetet az erdőbirtokosok és fogyasztók ellen létrehozni, a birtokosok is megtehetik azt saját és a fogyasztó közönség, meg a kiskereskedők érdekében.

Az erdőgazdaság üzlet, s csak az az üzlet életképes ma, mely viszonyokhoz alkalmazkodik.

Majerszky István
fhgi urad. főerdész.

IRODALOM.

Lapszemle.

Az erdőművelés mai alapelvei és céljai. Miután az árviz pusztításairól való beszámolás a napi sajtónak, úgy látszik, állandó rovatává válik, mi erdőgazdák sem térhetünk e felett napi rendre, hanem kötelességünk ennek oka után kutatni, különösen azon elvitathatlan tény láttára, hogy az árvizek hazánk északnyugati részein a magyar erdőkultura hazájában csak elenyésző muló bajokat okoznak, míg hazánk északkeleti részein mérlelhetlen károkat idéznek elő éppen ott, ahol erdőgazdaságunk kezdetleges. Kétségtelen, hogy az ott divó igen nagy és elhanyagolt tarvágások ebben a tekintetben nagy befolyással bírnak. Ily elmékedések kapcsán különös érdekléssel bírhat reánk *Engler A.* zürichi műgyetemi tanárnak 1912. évi november hóban az erdőművelés mai alapelvei és céljai czimen tartott előadásnak tartalma.

Engler felolvasásának bevezető részében rámutat arra, hogy előadása anyagát voltaképen mi szolgáltatva. A laikusok feltevése szerint ugyanis az erdőgazdaságban változásnak kellett beállania mert míg tíz évvel ezelőtt az évi vágásterületeket már messziről felismerték a kopaszodó tarvágásokról, addig ma a vágások